

Fitxa pedagògica 2:
Identitats sexuals i de gènere

Parlem-ne;
no et
tallis!

PROGRAMA ESCOLAR DE SALUT
SEXUAL I COMUNICACIÓ

Oh My Goig!
Material de suport
per al professorat

SITUACIÓ PARLEM-NE	CONTINGUTS RELACIONATS AMB LA DIVERSITAT SEXUAL I DE GÈNERE QUE ES PODEN INCLOURE
Situació 1	Incloure el preservatiu per vulva
Situació 2	Com que no especifica quin tipus d'agressions són, es podrien incloure també les LGBTI+fòbiques.
Situació 3	Treballar la bisexualitat. Treballar la sexualitat com a un camí a recórrer i descobrir.
Situació 8	Es pot introduir algun contingut específic sobre diversitat sexual, afectiva, expressiva i identitària.
Situació 9	Incloure el preservatiu per vulva i la barrera de làtex per incloure la prevenció en totes les preferències sexuals.
Situació 10	Es pot incloure la roba en relació a l'expressió.
Situació 14	Treballar la bisexualitat. Treballar la sexualitat com a un camí a recórrer i descobrir.
Situació 16	Treballar la diversitat sexual en consonància amb la diversitat cultural.
Situació 22	Introduir la diversitat de preferències sexuals (Marc).
Situació 27	Introduir la diversitat de preferències sexuals. Introduir que les fantasies no determinen la preferència sexual.

→ **Tema: Desig, afecte, expressió i identitat**

Treballar per una educació lliure d'estereotips i prejudicis pel que fa al desig, l'afecte, l'expressió i la identitat és fonamental per garantir els drets sexuals i reproductius de la gent jove. És precís que l'aula i la resta de l'entorn escolar sigui un espai en el que s'eduqui per la diversitat no jeràrquica, i així l'alumnat podrà desenvolupar-se lliurement i de forma segura. Com a docents és fonamental treballar per a l'eradicació dels mites i prejudicis al voltant de les sexualitats, els afectes, les expressions i les identitats i mostrar que es tracta de construccions socials que no responen a la realitat sinó a la necessitat de mantenir un sistema sexe-gènere molt determinat i mantenir els privilegis de només uns pocs.

Objectius:

- Conèixer la diferència entre sexe, identitat de gènere, expressió de gènere i orientació sexual.
- Entendre que les sexualitats, les expressions i les identitats són construccions socials a través de la història.
- Reconèixer els estereotips de gènere que ens influeixen en com ens relacionem amb les altres persones.
- Ser conscients que determinades maneres de viure la sexualitat (heterosexualitat, parella estable...) són situades socialment en un pla de superioritat respecte les altres i aquesta jerarquia és injusta i discrimina.
- Promoure la diversitat sexual, afectiva, expressiva i identitària, lliure de violències dins i fora de l'aula.
- Generar eines per tal que cada persona pugui gaudir de la seva sexualitat i la visqui de forma sana i segura sense discriminacions ni opressions.

Continguts a treballar:

El sistema sexe-gènere estableix que hi ha dos sexes (mascle i femella) als que li corresponen dos gèneres (masculí i femení), i que aquests dos sexes-gèneres es relacionen des d'una única orientació del desig: la heterosexualitat. Per això diem que és un sistema binari. Aquest sistema invisibilitza i exclou la diversitat corporal, sexual, afectiva, expressiva i identitària perquè creu que allò normal és ser d'un sexe o d'un altre (invisibilitzant la realitat intersexe), que l'heterosexualitat

és l'única opció sexual i afectiva possible, que la masculinitat i la feminitat són coses inamovibles i oposades, i que tothom se sent còmode amb la identitat que se li assigna socialment.

El gènere és el conjunt de característiques conductuals i estètiques que la societat espera veure reflectit en les persones en funció del seu sexe. Mentre que el sexe fa referència a "mascle", "intersexual" o "femella", el gènere fa referència a "masculí" o "femení". Alguns exemples d'això són: l'expectativa que els mascles siguin agressius i racionals, els agradi prendre riscos, els agradi jugar al futbol i se sentin sexualment atrets cap a les femelles vs. que les femelles siguin delicades i emocionals, els agradi cuidar, els agradi fer safareig i se sentin sexualment atretes cap als mascles. Per altra banda, les paraules "home" i "dona" (o "noi" i "noia" o "nen" i "nena") tenen actualment dos usos diferents. Hi ha persones que les conceben com la forma d'anomenar als "mascles" i a les "femelles" de l'espècie humana, sense cap tipus de relació amb les característiques conductuals i estètiques; i n'hi ha d'altres que les conceben com a identitats socials autopercebudes no relacionades amb la biologia, sovint anomenades "identitats de gènere".

En aquest model binari no es contempla un gènere específic per a les persones intersexe, i llavors quan neixen es tendeix a situar-les en alguna de les dues categories existents, per tal que visquin com a part d'una majoria.

Els diferents agents socialitzadors (família, mitjans de comunicació, amistats, escola...) contribueixen a reproduir els estereotips i rols de gènere, creant una idea de normalitat molt determinada i que invisibilitza i desvaloritza la resta.

Hi ha persones que no s'identifiquen amb el gènere socialment associat amb el seu sexe, o bé amb aspectes concrets d'aquest gènere, la qual cosa dóna lloc a un ventall d'experiències, tals com reivindicar altres formes de ser "home" o "dona" (per exemple, ser un home sensible o una dona peluda), autoidentificar-se com a persona sense gènere o autoidentificar-se com a persona transgènere, la qual cosa significa identificar-se amb el gènere socialment contrari al assignat al néixer.

El fet de no identificar-se (en els seus diferents graus) amb el gènere socialment assignat posa a les persones en qüestió en una situació de desavantatge respecte a les altres, i les exposa a tota una sèrie de discriminacions i violències dirigides a estigmatitzar la diferència i mantenir l'ordre del que es considera "normal". Socialment es sancionen les expressions de gènere no normatives, és a dir, els rols, la roba que portem o la gestualitat d'una persona que no es correspon amb la feminitat i masculinitat normativa.

A més a més, es creu que el desig, l'afecte, l'expressió i la identitat són categories inamovibles, és a dir, que es mantenen fixes al llarg de la vida, però en realitat aquestes categories poden ser canviants. Així doncs, hi ha una diversitat de categories en les diferents persones, però també en diferents moments.

És responsabilitat de totes les persones generar espais segurs per a la lliure expressió del desig, l'afecte, l'expressió i la identitat.

Sense tenir un entorn en el que ens sentim amb prou comoditat per expressar-nos com volem de forma lliure i saludable, seguiran existint desigualtats, discriminacions i violències.

Videos de l'OMG amb els que poder treballar aquests continguts:

→ Cap. 5. Càpsula: FITXA 2_1 DIVERSITAT SEXUAL I DE GÈNERE

<https://www.youtube.com/watch?v=7vmRxYDtPvg>

Parlem de la diversitat sexual i de gènere. Aprenem què volen dir les sigles LGTBI i quines són totes les realitats que queden excloses del sistema sexe-gènere tradicional.

→ Cap. 5. Càpsula: FITXA 2_2 DENUNCIEM

<https://www.youtube.com/watch?v=iCPZVXDlPdM>

Parlem sobre la llei catalana per erradicar la lesbofòbia, homofòbia, bifòbia i transfòbia.

Oh my goig!

Fitxa pedagògica 2: Identitats sexuals i de gènere

Capítol 5 "Sense normes"

- Ficció capítol 5 FITXA 2_3 JOMAIMAI
<https://www.youtube.com/watch?v=z3uh2cKemIE>
A partir del joc "jo mai mai" surt a la llum una relació sexoafectiva entre dos nois, que mai abans havien explicat.
- Capítol 5 complet. FITXA 1_CAPITOL SENCER_SENSE NORMES
<https://www.youtube.com/watch?v=6H2CHfPvLbs>

4 Idees clau a reforçar a l'alumnat:

- La societat està estructurada segons el sistema que es diu sexe-gènere. Aquest sistema estableix que hi ha dos sexes (mascle i femella) als que li corresponen dos gèneres (masculí i femení), i que aquests dos sexes-gèneres es relacionen des d'una única orientació del desig: la heterosexualitat.
- Així, la societat espera de nosaltres que ens comportem segons un estereotip, segons se'ns consideri home o dona, és el mandat de gènere. Hi ha una sanció o càstig social si les persones no es comporten segons el "mandat de gènere".
- Aquest sistema s'oblida i margina a totes les persones que no hi encaixen. Així, considera unes identitats i orientacions sexuals més "normals i desitjables" que altres.
- Per tant, aquest és un sistema injust i jeràrquic, i cal recalcar que cada persona és lliure de viure la seva sexualitat de forma lliure, sana i segura, sense discriminacions ni opressions.

C S B Consorci Sanitari
de Barcelona

 **Agència
de Salut Pública**